

СПАЛАХ КОРУ В УКРАЇНІ: ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Які причини спалаху кору?

Спалахи цього захворювання мають циклічний характер і відбуваються в Україні кожних чотирьох-п'ять років. Попередній спалах кору тривав у нас у 2017–2019 роках, і з огляду на те, що спалахи циклічні, новий є невідворотним. Головна причина цього — недостатнє охоплення щепленнями. Незважаючи на те, що перед пандемією COVID-19 рівень вакцинації в Україні зростав, під час пандемії він почав знову падати.

Війна в Україні створює ще більш сприятливі умови для поширення кору. Військові дії спричинили руйнування медичної інфраструктури, ускладнили доступ людей до медичних послуг, зокрема вакцинації.

До того ж війна призводить до великих скупчень людей у прихистках. У таких умовах кір поширюється швидше, тому як ніколи важливо захистити себе та дітей — вакцинуватися.

Кому загрожує кір?

Хвороба небезпечна для всіх невакцинованих людей, особливо для дітей до року. Підлітки та дорослі, які раніше не хворіли на кір і не були вакциновані, також є вразливими до захворювання. У дорослих і дітей, молодших року, кір зазвичай має набагато тяжчий перебіг.

Невакциновані медичні працівники також наражаються на ризик захворіти.

Чим небезпечний кір?

КІР — ОДНЕ З НАЙБІЛЬШ ЗАРАЗНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ВІДОМИХ У СВІТІ.

9 із **10** неімунізованих людей, що контактують із хворим, будуть заражені.

Morbillivirus, вірус кору, швидко передається від хворої людини повітряно-крапельним шляхом, тобто під час вдихання найдрібніших крапель слизу, які потрапили в повітря при чханні, кашлі або розмові хворого. Вірус кору може жити в повітрі та на поверхнях до двох годин після того, як хвора людина залишила приміщення.

Яким може бути перебіг хвороби?

Захворювання на кір може мати тяжкий перебіг. Інкубаційний період хвороби (тобто період, коли симптоми ще не проявляються) становить 10–12 днів. Далі починається період захворювання з такими симптомами: висока температура, головний біль, нежить, сухий кашель, збільшення лімфовузлів, запалення слизової оболонки очей (сльозотеча, світлобоязнь, гнійні виділення), пронос та блювання. На четвертий-п'ятий дні хвороби з'являється червоний висип — спочатку на шкірі голови й обличчя, а згодом по всьому тілі. Хвороба із симптомами триває до чотирьох тижнів і довше.

До яких ускладнень може призвести кір?

Кір може мати тяжкий перебіг і часто потребує госпіталізації. Хворі на кір тривалий час є заразними.

ЗАХВОРЮВАННЯ МОЖЕ СПРИЧИНИТИ

пневмонію, вушну інфекцію (отит), запалення мозку (енцефаліт), інші серйозні ускладнення, а також інвалідність і смерть.

Як захиститися від кору?

Специфічного лікування від кору немає. Єдиний надійний захист від цієї небезпечної хвороби — вакцинація.

**Звертайте увагу пацієнтів!
Дотримання здорового способу життя, так званий «загальний імунітет» НЕ захищають від кору!**

**ЄДИНИЙ НАДІЙНИЙ
ЗАХИСТ — ВАКЦИНАЦІЯ**

Як вакцинують від кору?

Від кору захистять дві дози вакцини. Вакцинація формує специфічний імунітет, унаслідок чого організм людини стає нечутливим до захворювання. Згідно з українським календарем профілактичних щеплень, у 12 місяців дитині роблять перше щеплення від кору, а в 6 років — планову ревакцинацію. Якщо дитина не отримала першу чи другу дози вакцини КПК за графіком, їй треба якнайшвидше надолужити пропущені щеплення.

Дорослі, які не мають переконливих відомостей про щеплення від кору, також мають отримати дві дози вакцини з мінімальним інтервалом у 28 днів.

Які вакцини захищають від кору?

Від кору захищає комплексна трикомпонентна вакцина КПК, що забезпечує імунітет одразу від трьох захворювань: кору, паротиту (свинки) та краснухи. За рекомендацією Всесвітньої організації охорони здоров'я, принаймні 95% дітей у країні мають бути щеплені двома дозами вакцини КПК для забезпечення надійного захисту від кору.

Яка вакцина наявна в Україні?

Наразі в Україні для щеплень КПК є вакцина «Пріорікс» / Priorix (виробник GlaxoSmithKlineBiologicalsS.A., Бельгія), що прекваліфікована Всесвітньою організацією охорони здоров'я — найавторитетнішою організацією у сфері охорони здоров'я у світі.

Вакцина є безпечною, ефективною й гарантованою державою безоплатно в рамках Національного календаря профілактичних щеплень. У державних та приватних клініках України використовується одна й та сама вакцина, хіба що в державних закладах охорони здоров'я її надають безоплатно.

Чи безпечні вакцини від кору?

Щеплення проти кору проводять уже понад 50 років, і за пів століття вакцини зарекомендували себе як безпечний та ефективний спосіб профілактики захворювання. Саме завдяки вакцинації вдалося знизити захворюваність на кір у десятки разів. Тільки з 2000 по 2016 роки смертність від кору знизилася на 79%, а це означає, що вакцини зберегли 20,3 мільйона дитячих життів у всьому світі. Більшість європейців мають щеплення КПК за календарем, тож у 42 з 53 країн Європи вдалося зупинити поширення кору.

Вакцини, як і будь-які ліки, можуть викликати реакції, але серйозні реакції на вакцину — вкрай рідкісні. Кір часто має тяжкий перебіг, загрожує госпіталізацією і смертю, а щеплення вакциною КПК безпечно. Імовірність серйозної алергічної реакції на вакцину КПК — одна реакція на мільйон щеплень. Для порівняння: з тисячі людей, які заразилися кором, одна людина помирає, ще одна хворіє на енцефаліт, а 50 отримують інші тяжкі ускладнення.

Коли дитині потрібен негайний захист від кору?

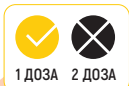
Дитині виповнилося **12 місяців** — попросіть батьків не зволікати із плановим щепленням КПК.

Дитина старша від **1 року**, яка не отримувала першу дозу вакцини КПК — закликайте батьків негайно надолужити пропущене.

Дитині **6 років** — це час планової ревакцинації КПК.

Дитина пропустила планову ревакцинацію в **6 років**.

Дитині **6 та більше років**, і вона не має жодного щеплення КПК — у такому разі дитині потрібно зробити два щеплення з інтервалом не менше одного місяця.

Батьки не пам'ятають, чи робили дитині щеплення КПК, і не мають документальних підтверджень щодо цього.

Чи потребують захисту від кору підлітки або дорослі?

Так! І зараз це дуже важливо! Адже дорослі, як і діти, можуть захворіти на кір, мати тяжкий перебіг хвороби і потребувати госпіталізації. Інфекція може викликати ускладнення (пневмонію, енцефаліт), призвести до інвалідності чи смерті.

Під час попередніх спалахів кору в Україні завжди хворіли і дорослі. Наприклад, за 12 місяців 2018 року в Україні зареєстрували близько 55 тисяч випадків захворювання та 16 смертей унаслідок цієї хвороби. Загалом із 28 грудня 2018 року до 8 лютого 2019-го на кір в Україні захворіли 21 355 людей, з них 9304 дорослих і 12 051 дитина. Дев'ять людей померли.

Якщо у дорослих та підлітків (або у батьків підлітків) є сумніви щодо того, чи хворіли вони в дитинстві на кір або чи були вакциновані від кору, запропонуйте їм зробити щеплення від цього високозаразного захворювання принаймні однією дозою вакцини.

Підлітки, які не отримали вакцину КПК, можуть щепитися нею безкоштовно до 18 років. Дорослі можуть отримати щеплення від кору лише за власний кошт. Зазвичай схема імунізації передбачає введення двох доз вакцини КПК (від кору, паротиту та краснухи) із мінімальним інтервалом у 28 днів.

Який порядок дій у разі, якщо невакцинована людина контактувала з хворим на кір?

Після контакту з хворим на кір така людина має отримати вакцину від цієї хвороби протягом перших 72 годин. У деяких випадках є показання до екстреної профілактики шляхом введення імуноглобуліну.

Навіть якщо минуло понад 72 години з моменту контакту, все одно варто провести вакцинацію КПК якомога раніше.

Якщо людина вже має одне щеплення й контактувала з хворим на кір, то незалежно від її віку потрібно ввести другу дозу вакцини, але не раніше, ніж через один місяць від попередньої дози КПК.

Чи існують протипоказання для вакцинації КПК?

Перелік протипоказань для вакцинації КПК невеликий. За світовими стандартами він не включає легкі застуди з температурою до 38°C. Вакцинацію не роблять, якщо є високий ризик серйозної реакції, та людям у станах, коли імунна відповідь на введену вакцину не сформується. Це такі ситуації:

- 1** **Гостре захворювання**, що супроводжується температурою, вищою за 38,5°C.
- 2** **Серйозна алергічна реакція** (анафілактичний шок) на попередню дозу вакцини чи коли відомо про алергічну реакцію на один із компонентів вакцини (наприклад, на желатин, неоміцин, курячий білок тощо).
- 3** **Захворювання і стани організму, при яких після введення вакцини імунітет може не сформуватися** (наприклад, в умовах хіміотерапії в онкологічних хворих; при вживанні великих доз стероїдних гормонів; при вживанні ліків, що пригнічують імунітет; при СНІДі).
- 4** **Вагітність**. Вакциною КПК не щеплюють вагітних, адже вона містить живі віруси. Щеплення проти кору необхідно зробити на етапі планування вагітності.

У разі виникнення тимчасових протипоказань для вакцинації дитина отримує так зване медвідведення від щеплень. Потім пропущене за календарем щеплення потрібно надолужити. Це означає, що захистити дитину можна буде вже зовсім скоро. Важливо, щоб батьки не відклали щеплення КПК надовго, позбавляючи дитину захисту від кору, а також не відклали щеплення після тимчасових протипоказань на невиправдано тривалий час.

Після гострих захворювань щеплення можна робити відразу після одужання. Так само після операції: не потрібно чекати, наприклад, місяць — щеплення можна робити, щойно дитина почне почуватися добре після хірургічного втручання. До речі, не слід відмовлятися від вакцинації живою вакциною і перед ним: якщо дитина почувається добре, відкласти щеплення КПК немає причин.

Що робити, якщо в медичному закладі немає вакцин?

Передусім зверніться до керівника медзакладу. Якщо він / вона не може надати необхідну інформацію, зверніться до департаменту охорони здоров'я у вашій області. За розподіл вакцин у межах області відповідає місцева влада. Щоб дізнатися, чи надходила вакцина до вашої області, ви можете звернутися до МОЗ України.

ПОШИРЕНІ ЗАПИТАННЯ ПРО ВАКЦИНАЦІЮ ВІД КОРУ

Чи можна вакцинувати дітей, які мають хронічні захворювання?

Існує міф, що наявність у дитини бронхіальної астми, цукрового діабету чи інших хронічних захворювань є протипоказанням для вакцинації. Насправді такі малюки потребують щеплення в першу чергу, адже ризик зараження кором і розвитку серйозних ускладнень після хвороби для них значно вищий.

Якими є ризики для невакцинованих?

Імовірність заразитися кором для невакцинованої людини, яка контактувала з хворим на кір, становить **90%**
У ПОНАД 5% людей, які перехворіли на кір, порушується здоров'я на все життя.

Чи можна вакцинуватися під час спалаху?

Необхідно! Під час спалаху надзвичайно важливо захистити дітей і дорослих від кору! Вакцинація — це єдиний надійний захист від цього інфекційного захворювання.

Як можуть захиститися від кору дорослі?

Усім дорослим, які не були щеплені від кору або не перехворіли на кір, варто вакцинуватися. Зробити це вони можуть за власний кошт.

Що робити, якщо людина контактувала з хворим на кір?

У разі контакту з хворим на кір негайно зверніться до лікаря: потрібно зробити щеплення протягом перших 72 годин. У деяких випадках (наприклад, тим, у кого є протипоказання для вакцинації) також вводять імуноглобулін.

Чому деякі люди хворіли, навіть якщо були повністю вакциновані?

Імовірність захворіти після щеплення існує, адже жодна вакцина не може дати 100% захисту. У 3–5% людей не формується імунітет після вакцинації. Проте навіть якщо щеплена людина захворіє, хвороба буде мати значно легший перебіг, без серйозних ускладнень. Ті ж, у кого організм не відповів на вакцину, повинні бути захищені колективним імунітетом, який досягається завдяки високому рівню охоплення щепленнями.

До того ж варто зважати на те, що деякі відомості в довідках про щеплення можуть не відповідати дійсності. Крім того, захворіти можуть ті, кому ввели вакцину, яка зберігалася за неналежної температури і втратила свої властивості.

Хворіти на кір небезпечно! Вакцинуйтеся!

Якщо невакцинована дитина або доросла людина заразиться і перехворіє на кір, у неї, певна річ, сформується імунітет від цього захворювання. Однак ця хвороба може мати вкрай тяжкий перебіг і часто потребує госпіталізації. Хворі на кір довго залишаються заразними, їх потрібно ізолювати на тривалий час. Інфекція може викликати ускладнення (пневмонію, енцефаліт, тобто запалення головного мозку), призвести до інвалідності чи смерті.

Які наші дії, якщо у школі (дитсадку) або там, де ми мешкаємо, хтось захворів на кір?

- ▶ Якщо в дитини немає жодного щеплення від кору, їй необхідно ввести одну дозу вакцини в перші три доби після контакту. У деяких випадках також показане введення імуноглобуліну.
- ▶ Якщо минуло понад 72 години, все одно потрібно провести вакцинацію КПК без відтермінування на пізніший час!
- ▶ Якщо в дитини є протипоказання для вакцинації, якомога раніше, оптимально у перші шість діб після контакту, їй необхідно провести профілактику імуноглобуліном. Пізніше таке введення буде менш ефективним, але може полегшити тяжкість перебігу кору.
- ▶ Якщо дитина щеплена раніше лише одноразово, їй необхідно ввести другу дозу незалежно від віку, але не раніше, ніж через один місяць від попередньої дози КПК.

Якщо ви впевнені, що ваша дитина отримала дві дози вакцини, то вона захищена і додаткових щеплень від кору не потребує.

Варто пам'ятати! Вакцинація є законним правом кожного й кожної з нас на захист від інфекцій, які можуть призвести до ускладнень або смерті. Вакцинація — це також наш обов'язок: перед нашими дітьми, рідними, громадою і всіма людьми, які мешкають в Україні.